

7. Directrius per als plans territorials i per als plans urbanístics

7.1. Introducció

Els plans territorials parcials (PTP) van ser creats i tenen el seu contingut i funcions definits per la Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial. En concret, el seu article 11.2 diu:

De manera particular els plans territorials parcials han de desplegar les determinacions del Pla territorial general de Catalunya, precisant-ne l'abast però no alterant-ne les prescripcions.

Els plans territorials sectorials (PTS) van ser creats i el seu contingut és definit per la mateixa Llei de política territorial, amb les referències a la seva necessària adequació a les directrius dels plans territorials (el general i els parcials).

Art. 11.3: Els plans sectorials previstos en aquesta Llei s'han d'adaptar a les orientacions dels plans territorials, cosa que caldrà justificar expressament.

Finalment l'article 11.4, respecte als plans urbanístics, estableix:

Els plans d'ordenació urbanística han d'ésser coherents amb les determinacions del Pla territorial general i dels plans territorials parcials i facilitar-ne l'acompliment.

Per a acabar de definir el context de la seqüència de plans amb incidència territorial, cal retrobar la funció del PTG:

Art. 11.1: El Pla territorial general defineix el marc de coherència de tots els plans, programes o accions amb incidència territorial, els quals n'han de tenir en compte les orientacions.

És dintre aquest context que sembla clar que el PTG no és un pla-projecte o un pla-programa, tot i que contingui un estudi econòmic-financer amb la previsió d'inversions, que abasta 4 anys però no l'horitzó del Pla. I, en canvi, és un pla d'imatge-objectiu o pla model (per a assolir uns objectius) que es formula a partir d'un esquema (que implica unes actuacions que formulen uns

altres plans) i de l'establiment d'unes directrius en tant que marc orientador, que hauran d'ésser concretades pels plans d'àmbit territorial menor i rang jeràrquic inferior; en cap cas el PTG dóna lloc directament a actuacions físiques sobre el territori. Totes les seves propostes han d'ésser desenvolupades per la resta de plans territorials o urbanístics de l'ordenament legislatiu.

El Pla, tal com hem vist en els capítols anteriors d'aquesta memòria, instrumentalitza la seva proposta amb la finalitat de complir una imatge-objectiu respecte de la distribució de la població -que també implica la de l'activitat- a partir d'uns sistemes de proposta, d'unes directrius per a la delimitació d'espais i de l'establiment de les determinacions que els plans territorials sectorials han de contenir. Aquest capítol pretén precisar aquestes directrius i determinacions que cal que compleixin les figures d'ordenació territorial restants, per tal de possibilitar la consecució dels objectius d'aquest PTG referits a la globalitat de Catalunya.

7.2. Àmbit d'aplicació dels plans territorials parcials

Els plans territorials parcials—com hem vist—hauran de precisar les propostes i directrius del PTG en l'àmbit territorial que abastin (àmbit de planificació).

La definició d'aquest àmbit de planificació és una de les determinacions que aquest PTG ha d'incloure, segons l'article 5.1.g. de la Llei de política territorial: *La definició dels àmbits d'aplicació dels plans territorials parcials, que s'hauran d'adequar als àmbits establerts en la divisió territorial de Catalunya; [...] es poden agrupar unitats comarcals però en cap cas no es poden dividir.*

Aquest PTG determina com a àmbits d'aplicació i planificació dels plans territorials parcials els que es defineixen a partir de les relacions funcionals en el territori, relacions que engloben circumstàncies històriques, econòmiques i geogràfiques. Els àmbits funcionals territorials que aquest PTG estableix s'han determinat a partir dels sistemes urbans dels diferents territoris i de les relacions funcionals existents entre aquests.

Cal aclarir, en aquest punt, que els àmbits d'aplicació i planificació dels PTP es defineixen, com hem dit, segons la base del criteri de funcionalitat del territori, i cal que no es confonguin amb els àmbits administratius que establirà la divisió territorial de Catalunya, en la definició dels quals intervindran segurament uns altres criteris que complementaran els de la funcionalitat.

Els àmbits d'aplicació i de planificació dels plans territorials parcials que aquest Pla territorial general planteja són els següents:

Àmbit Metropolità: l'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

Àmbit de les Comarques gironines: l'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany, el Ripollès i la Selva.

Àmbit del Camp de Tarragona: l'Alt Camp, el Baix Camp, el Baix Penedès, la Conca de Barberà, el Priorat i el Tarragonès.

Àmbit de les Terres de l'Ebre: el Baix Ebre, el Montsià, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta.

Àmbit de Ponent: l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, les Garrigues, la Noguera, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, el Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià, l'Urgell i la Val d'Aran.

Àmbit de les Comarques centrals: l'Anoia, el Bages, el Berguedà, la Cerdanya, Osona i el Solsonès.

Determinades comarques, basant-se en les seves relacions funcionals, i atesa la seva condició de comarques-ròtula, podrien adscriure's a un altre àmbit diferent del que s'han adscrit. Tal és el cas de les comarques següents:

- el Baix Penedès
- la Ribera d'Ebre
- el Ripollès

Algunes comarques poden pertànyer a dos àmbits de planificació.

En tot cas, quan es porti a terme la redacció dels diferents plans territorials parcials, aquests han de planificar el territori del seu àmbit d'aplicació i planificació, però també han de tenir en compte el territori de les comarques que s'hi relacionin intensament ; com a mínim:

La planificació de l'àmbit Metropolità han de considerar el Baix Penedès i l'entorn de la Tordera (a la comarca de la Selva) i també han de tenir en compte les comarques centrals de catalunya, especialment l'Anoia, el Bages i Osona; la de l'àmbit de les Comarques centrals, el Ripollès i la Segarra; la de

l'àmbit de les Terres de l'Ebre, el Priorat, la de l'àmbit de Ponent, la Cerdanya, i la del Camp de Tarragona, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta.

7.3. Directrius per als plans territorials parcials

El fet que els PTP abastin un àmbit territorial menor que el PTG els permet augmentar la concreció de les propostes; també els permet formular continguts nous, molt més precisos, en els quals el PTG no ha pogut entrar.

El nivell de pla territorial parcial és un nivell idoni per a la inclusió, en la generació del pla, de la participació dels ens i organismes de l'Administració local -comarques i municipis-. Els PTP constitueixen un punt de trobada de les polítiques sectorials, que ja tenen un nivell territorial intermedi força concret, però encara no de precisió.

Els diferents sectors amb incidència territorial hauran de fer un esforç per a portar, definir i localitzar les seves propostes a l'àmbit territorial establert i fer-ho concertadament amb els ens locals.

Les determinacions que aquest PTG estableix que han de contenir els PTP són les següents:

Fixació dels paràmetres urbanístics bàsics per a cada un dels sistemes de proposta, que són:

1) Nombre d'habitatges.-Cal establir indicativament el nombre d'habitatges per al qual s'hauran de dimensionar els sòls residencials de nou creixement en el sistema, entenent que aquests sòls residencials acolliran solament una part de la demanda total d'habitatges, perquè l'altra part l'acollirà el sòl classificat com a urbà. La quantificació global determinarà la demanda d'habitatges totals (primera i segona residència).

2) Metres quadrats de sostre industrial.-Cal establir indicativament el nombre de m² de sostre industrial potencial de què el sistema de proposta haurà de disposar en sòls d'ús industrial, localitzat en polígons industrials en sòl urbà -en part encara desocupats- o en sòls urbanitzables de desenvolupament industrial. Aquests m² inclouen les reserves de sostre de les instal·lacions cobertes de les centrals integrades de mercaderies.

3) Metres quadrats de sostre terciari.-Cal establir indicativament el nombre de m² de sostre destinat a usos terciaris de què el sistema de proposta ha de

disposar en sòls de nou creixement de desenvolupament terciari o d'ús mixt, o en operacions de reforma interior en sòl urbà d'aquest mateix tipus de sòls.

4) Metres quadrats de sòl per a equipaments.-Cal establir indicativament el nombre de m² de sòl destinats a equipaments d'àmbit comarcal o supracomarcal que el sistema de proposta ha de contenir. Es tracta de reserves de sòl per a localitzar-hi aquells tipus d'equipaments que consumeixen una gran quantitat d'espai i en els quals es desenvolupen activitats o es presten serveis que requereixen edificis d'ús exclusiu.

5) Sòl per a parcs i zones verdes.-S'ha d'establir indicativament el percentatge de sòl dels sistemes de proposta destinats a parcs i zones verdes. Aquest percentatge ha de ser indicativament el 10% del territori planer (pendent ≤ 20%) dels municipis que componen el sistema de proposta. En aquest percentatge es poden comptabilitzar alguns dels tipus d'espais objecte de protecció.

Prèviament a la definició d'aquests paràmetres urbanístics s'haurà de fer la delimitació precisa dels sistemes de proposta i el càlcul de la capacitat d'acollida del territori dels diferents sistemes.

- Definició de l'esquema de cada un dels sistemes de proposta inclosos en l'àmbit territorial que cada PTP abasti. Aquest esquema ha d'incloure:

a) La delimitació indicativa i la localització dels sòls destinats a albergar els diversos usos, dimensionats per tal d'acollir la quantificació feta en els paràmetres bàsics urbanístics indicatius per cada sistema de proposta.

b) La localització indicativa de les infraestructures bàsiques de transport, serveis -aigua i energia-, telecomunicacions i mediambientals:

c) La localització indicativa dels equipaments de nivell comarcal i supracomarcal.

d) La delimitació indicativa dels espais que aquest PTG defineix com a objecte de protecció.

- La delimitació indicativa dels sòls on se'n localitzen els diferents usos haurà de fer-se de manera que aquests sòls siguin suficients, tant en la quantitat com en la intensitat d'edificació assignada, perquè puguin acollir el nombre d'habitatges i els sostres d'edificació atorgats en els paràmetres urbanístics

a cada ús en el si d'un sistema de proposta. Sobre les reserves de sòl indicatives, els PTP han de fixar com a paràmetres l'edificació referida al conjunt de cada àrea o zona i la densitat residencial d'habitatges, si la zona té ús residencial, com també el sostre i el sòl corresponent a cada ús dintre de la mateixa zona.

- El PTP també ha de delimitar indicativament en sòl urbà les grans àrees per a portar-hi a terme actuacions de rehabilitació i renovació urbana.

- Respecte a la localització de les **infraestructures bàsiques**, el PTP haurà d'establir i localitzar indicativament les reserves de sòl destinat als tipus d'infraestructures següents:

. Transport:

Carreteres: xarxa existent, prevista i proposada.

El PTP, a part de concretar i definir més el traçat de les vies proposades pels PTS corresponents, haurà de definir totes aquelles altres vies necessàries per a estructurar convenientment el seu propi àmbit d'aplicació; també aquelles que, tot i lligar-se molt al medi urbà, compleixen una funció territorial més àmplia.

Ferrocarrils: xarxa existent, prevista o proposada.

Ports existents, possibles ampliacions o noves localitzacions.

Aeroports existents, possibles ampliacions o noves localitzacions.

. Centrals integrades de mercaderies (CIM), i zones d'activitats logístiques (ZAL).

. Xarxes de serveis:

Aigua.

Energia: elèctrica, gasoductes, oleoductes.

. Infraestructures de telecomunicacions.

. Infraestructures mediambientals de:

Sanejament: xarxa de col·lectors i depuradores, tant l'existent com la prevista.

Tractament de residus: instal·lacions i abocadors de residus urbans i industrials, d'acord amb el PTS corresponents.

Caldrà coordinar els traçats de les diferents xarxes per tal de racionalitzar-les al màxim, perquè afectin de la manera menys perjudicial possible el territori i per a optimitzar-ne els costos d'implantació.

Determinades infraestructures requeriran una coordinació important entre ens autonòmics amb competències sectorials i ens territorials locals. Aquest és el cas de les infraestructures mediambientals. Aquestes infraestructures han de donar resposta, com a mínim, a les necessitats generades per les comarques que constitueixen l'àmbit territorial del PTP i caldrà una coordinació entre comarques i una concertació per tal d'establir les seves localitzacions indicatives.

- Respecte als **equipaments**, caldrà localitzar indicativament els sòls destinats a equipaments de tipus comarcal i supracomarcal, els quals s'inclouran dintre de l'estructura general del sistema de proposta.

Aquests sòls veuran concretada posteriorment la seva delimitació pel planejament urbanístic, el qual els qualificarà i inclourà dintre del sistema general d'equipaments.

Els tipus d'equipaments per als quals s'han de realitzar aquestes reserves indicatives de sòl són:

Sanitaris.- Qualsevol nivell d'hospital o centre d'assistència primària si és fora del nucli urbà.

Educatius.- Centres de Secundària. Centres de FP. Dependències universitàries.

Esportius.- Pavelló polisportiu. Piscina coberta. Camps grans (futbol, atletisme). D'altres tipus singulars amb consum elevat d'espai. Parcs esportius.

Culturals.- Palaus de congressos. Teatres. Auditoris. Recintes firals.

Socials.- Residències.

Administratius.- Presons. Parcs de bombers.

Lleure.- Complexos recreatius (aquàtics, atraccions).

Totes aquestes reserves han de fer-se en el marc de l'estructura general del sistema de proposta, el qual està molt referenciat a les estructures urbanes, però també molt lligades -aquestes reserves- al sistema d'espais lliures o verds, sobretot en aquells tipus d'equipament relacionats amb el lleure, com alguns dels esportius, alguns dels culturals i alguns altres de tipus social, que necessiten grans superfícies i aire net i tranquil·litat.

La precisió de localització per part dels PTP disminuirà conforme el tipus d'equipament estigui més lligat a l'estructura urbana per tal com se'n complicarà l'elecció i l'anàlisi per a escollir el lloc idoni dintre del nucli urbà, ja que s'endinsarà en el camp del planejament urbanístic. Aquesta condició de localitzar en el nucli urbà els diferents tipus d'equipaments també és una determinació que haurà de contenir el PTP.

Els sòls destinats al sistema general d'equipaments podran ser-ho de manera genèrica -sense precisar-ne el tipus- o podran -sobretot si s'ha realitzat el planejament territorial sectorial- contenir la determinació del tipus d'equipament i el tipus d'instal·lació o centre a què es destina.

En el cas del Pla territorial metropolità, el nivell de concreció dels diferents tipus d'equipaments pot ésser inferior al de la resta d'àmbits territorials, per la complexitat del tema deguda al gran nombre d'equipaments existents i futurs.

- Els espais definits com a **objecte de protecció** per aquest PTG, tractats al capítol 5 d'aquesta Memòria, la delimitació indicativa dels quals també haurà de ser inclosa en els plans territorials parcials en el seu apartat d'informació, per tal com cal que les anàlisis mediambientals estiguin a la base, no tan sols de les propostes sectorials, sinó també de les propostes de la planificació física del territori:

. Espais de protecció especial.

. Altres espais delimitats indicativament en el Pla d'espais d'interès natural (PEIN).

. Espais de lligam o relació entre els espais del PEIN.

- . Sòls d'especial interès agrícola.
- . Sòls d'especial interès forestal.
- . Espais o paratges d'interès estratègic per al reequilibri urbà.
- . Els elements morfològics identificadors del territori.
- . Espais que contenen elements del patrimoni històrico-artístic.
- . Espais reservats per les legislacions sectorials (de la faixa costanera, de la xarxa hidrogràfica, de l'entorn de les infraestructures).

Per donar suport a la delimitació indicativa d'aquests espais, els PTP han de realitzar la determinació de les zones del territori amb pendents inferiors al 20% i superiors al 30% en l'àmbit del pla respectiu.

Els PTP han de buscar establir la continuïtat física dels espais objecte de protecció resultants, per tal de conformar un sistema integrat i continu d'espais naturals o seminaturals.

Si els sòls destinats pel PTP en el sistema de proposta i per a usos programats en el PTG ocupen espais definits com a objecte de protecció, caldrà una avaluació de les possibilitats alternatives i raonables de localització.

7.4. Directrius per als plans territorials sectorials

Caldrà portar a terme la realització o revisió d'un seguit de plans territorials sectorials (PTS).

Infraestructures

- Transports:

- . Carreteres
- . Ferrocarrils
- . Ports
- . Aeroports
- . Intermodalitat.- Globalitat de les diferents infraestructures del transport i CIM (centrals integrades de mercaderies)

- Xarxes de serveis:
 - . Aigua
 - . Globalitat dels serveis energètics: oleoductes, gasoductes, línies elèctriques.
- Mediambientals:
 - . Sanejament
 - . Tractament de residus sòlids (industrials i urbans).
- Telecomunicacions

Equipaments

- Sanitaris
- Educatius
- Esportius
- Culturals
- Socials
- Administratius (justícia, etc.)
- Comercials
- Turístics

Protecció del medi

- Sòls d'especial interès agrícola
- Sòls d'especial interès forestal

Els espais objecte de protecció poden ser una part dels definits com a sòls per a parcs o zones verdes en els paràmetres urbanístics.

Tal com estableix la Llei 23/1983, de política territorial, els PTS *han de contenir una estimació dels recursos disponibles, de les necessitats i dels dèficits del territori en el sector corresponent. També han de contenir la determinació de les prioritats d'actuació i la definició d'estàndards i normes de distribució territorial.* Aquesta mateixa Memòria, en els apartats sectorials corresponents a les diferents infraestructures i als equipaments, estableix objectius d'aquests plans i fixa un seguit d'aspectes que cal tenir en compte per a la seva realització, com també algunes de les determinacions que han de contenir.

Els PTS hauran de tenir en compte les propostes del PTG i aplicar amb cura especial les que fan referència al model d'assentament futur proposat per aconseguir l'objectiu de l'equilibri territorial.

Els paràmetres establerts per aquest PTG o pels PTP respecte als sistemes de proposta han de ser paràmetres de referència obligada per als PTS.

Les determinacions que estableixi el PTS han de tenir com a referència els sistemes de proposta d'aquest PTG, que es consideren -com ja s'ha dit- una unitat de planificació i, en aquest cas, també de referència per a les avaluacions de les necessitats i de les propostes. Per a avaluar aquestes necessitats cal tenir en compte, com ja s'ha dit, els àmbits territorials d'influència dels diferents sistemes.

Els PTS a l'entorn d'aspectes de protecció del medi es caracteritzen pel fet de localitzar-se en gran mesura fora dels sistemes de proposta dels quals són complementaris; és per això que no s'hi han d'aplicar els criteris o les determinacions que ara es formulen per a la resta de PTS, encara que els poden servir de referència global.

Els PTS d'equipaments, en aquest context, han de definir la dotació dels tipus d'equipaments comarcals i supracomarcals que correspon a cada sistema de proposta segons la demanda actual i la previsible, segons els criteris i paràmetres establerts en aquest Pla. També han de definir les necessitats de sòl i els paràmetres i dimensions que ha de tenir aquest per a ubicar-hi l'esmentada dotació i els seus requeriments de localització.

Els tipus d'equipaments d'àmbit inferior han de tenir la dotació calculada, concretada i definida de la mateixa manera, però el seu àmbit d'assignació serà el municipi, l'àrea bàsica territorial o el sistema urbà, segons criteri del propi PTS.

Els PTS han de definir aquells tipus d'equipaments i serveis tècnics que, per les seves característiques, es localitzin dintre de l'estructura urbana i calgui que siguin recollits i localitzats pel planejament general urbanístic com a sistemes generals en sòl urbà.

Les localitzacions indicatives o definitives de les diferents xarxes o dotacions establertes pels PTS s'han de fer sempre mitjançant els plans territorials parcials, el planejament general o la revisió de qualsevol. Els PTS han de tenir cura especial de formular de la manera més explícita possible els requeriments de localització que condicionen la ubicació de les diverses dotacions.

Els PTS han de realitzar un dimensionament sectorial d'acord amb la demanda actual i previsible i, tal com ja s'ha dit repetidament, aquesta demanda han d'incloure la que generi la població flotant i els processos a què dona lloc, avaluats convenientment.

Els tipus d'equipaments de caràcter comarcal i supracomarcal s'han definit ja anteriorment, d'acord amb els àmbits territorials usuals que abasta la seva àrea d'influència i amb la necessitat d'espai per a la seva localització fora de les estructures urbanes consolidades.

7.5. Directrius per al planejament general

El planejament general urbanístic ha de concretar les determinacions i propostes dels plans territorials parcials mitjançant la classificació i qualificació del sòl; ha de fixar les tipologies, les densitats i els paràmetres de l'edificació, a part de totes les determinacions que la legislació li atribueix, compilades en la refosa de textos legals en matèria urbanística, aprovada com a Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol.

En absència de planejament territorial parcial, el planejament urbanístic ha d'aplicar les directrius, determinacions i propostes d'aquest PTG i dels plans territorials sectorials aprovats. Aquest PTG estableix, en l'apartat dels equipaments, uns llistats indicatius per a les diferents dotacions i unes reserves indicatives de sòl que s'han de portar a terme en tant que no s'hagin aprovat els PTS.

El planejament urbanístic ha de tenir a prendre, com a territori global del seu planejament, el territori dels municipis que componen els diferents sistemes de proposta.

En l'apartat mediambiental, els tipus d'espais objecte de protecció que es defineixen -en especial els espais o paratges d'interès estratègic per al reequilibri urbà, els elements morfològics identificadors del territori, els espais que contenen patrimoni històric-artístic i els espais reservats per les legislacions especials- hauran de ser delimitats pel planejament general, en el seu àmbit, tot i que no hi hagi PTP. Com es diu al capítol 5, aquesta delimitació ha d'anar recolzada en la delimitació dels pendents del 20 i del 30 per cent.